

Poliitiline anekdoot. IV

[Kadi Sarv](#)

Poliitiline anekdoot nõukogude okupatsiooni aastatel. 2

Leonid Brezhnevi valitsemisajal (1964-1982) jõudis sotsialistlik ühiskond lõpliku kriisini. Võidurelvastumine, sotsialistlike arengumaade abistamine ja korrupsioon viisid Nõukogude Liidu majanduse krahhi äärele. "Majanduse olukorra ja üldise elujärje halvenemist püüti varjata suureulatuslike propagandaüritustega (töö efektiivsuse ja kvaliteedi eest võitlemine, sotsialistlik võistlus, kommunistliku töö liikumine...)" (EE).

Kommunistliku töö liikumise kampaaniasse olid kaasatud kõik eluvaldkonnad:

Partei peasekretäri kabinetis on loosung: "Meie partei võitleb kommunistliku nimetuse saamise nimel!"

Neil aastail produtseeriti suurel hulgal **sotsialistliku töö eesrindlasi**, keda tõsteti teiste hulgast igal viisil esile, näit. pandi riigijuhile kirju kirjutama, valiti NLKP kongressi delegaadiks või ülemnõukogusse - ühesõnaga tehti tõsisest ja tublist tööinimesest teiste inimeste naerule. Üks neist, Viljandimaalt pärit lüpsja Leida Peips oli 1970. aastatel tuntud anekdooditegelane.

Lüpsja Leida kirjutas Brezhnevile kirja. Nüüd on tema maja peale igal hommikul LOLL kirjutatud. Leida seletab teistele, et see on tema enda kirjutatud, kuna ta ootab Brezhnevit külla: "Ma ei kirjuta LOLL, ma kirjutatan: "Leonid, olen laudas, Leida!""

Rahva hulgas levib kuuldis, et peale parteikongressi ei suuda Leida Peips enam lehma lüpsata. Miks? Kuna ta ei saa käsi enam üles-alla liigutada, nagu lüpsmisel vajalik. Käed liiguvad vaid kokku ja lahti nagu plaksutamise puhul.

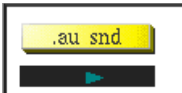
Võitlust töö kvaliteedi eest illustreerib kõige paremini pildike tõsielust:

Kuskil Venemaal ripub söökla seinal kõrvuti kaks silti: 1. "Meil on eeskujuliku teenindusega asutus"; 2. "Meil on iseteenindamine".

Brezhnevi isikut puudutavates anekdootides pilatakse enamasti tema silmatorkavaid iseärasusi ja veidrusi. Seetõttu on ta kindlalt konkreetsete anekdooditüüpidega seotud, ega vaheldu neis teiste riigipeadega kuigi sageli. Brezhnevi-aneekdootide suurt hulka koolilaste repertuaaris [1992. a] võib seletada tema valitsusaja suhtelise hiljaaegsusega (võrreldes Nikita Hrushtshoviga) ja isikuomaste veidruse suure hulga (võrreldes näiteks järgmise riigipea Mihhail Gorbatshoviga).

Produktiivseks naljanditeemaks on Vene riigijuhtide **komme oma kõnesid paberi pealt maha lugeda:**

NSVL-i külastab Thatcher. Toimub pidulik vastuvõtt, kus Brezhnev peab tervituskõne. Ta võtab paberilehe ja loeb: "Lugupeetud proua Gandhi!" Abilised sosistavad talle: "See pole Gandhi, vaid Thatcher!" Brezhnev: "Ma näen ju et Thatcher, aga kirjutatud on Gandhi!"

Brezhnev on riigivisiidil Prantsusmaal. Toimub pidulik kohtumine Prantsuse presidendiga. Brezhnev võtab taskust paberi ja loeb: "Kõrgestiaustatud härra Brezhnev Prantsusmaal Valéry Giscard d'Estaing! Tervitan teid isiklikult ja nõukogude rahva poolt!" Seejärel paneb paberi hoolikalt kokku ja pistab uuesti taskusse. Vastuseks peab Prantsuse president peast pooletunnise tervituskõne. Umbes kümme minutit seda kuulanud, müksab Brezhnev kõrvalseisvat Kossõginit: "Vaata Ljosh, ise president, aga täiesti kirjaoskamatu."

Brezhnevi korteris heliseb uksekell. Brezhnev võtab paberilehe ja loeb: "Kes on?"

Mida pikemaks venis Brezhnevi valitsemisaeg, seda enam süvenes temas lausa haiglane **armastus medalite ja ordenite vastu:**

Brezhnev kaob peale jahilkäiku metsa ära. Saadetakse kõik loomad otsima, kuid ei leita. Lõpuks tuleb hingeldav Jänes. Küsitakse, ega ta Brezhnevit ei leidnud. Jänes teatab: "Brezhnevit pole näinud, aga imelik, et Hunt situb ordeneid."

Nixonil läheb Valges Majas elektripirn läbi. Vajutab nupule, tuleb töömees ja vahetab pirni ära. Nixon annab mehele viis dollarit. Brezhnevil läheb Kremli pirn läbi. Brezhnev kutsub ihukaitsja. Ihukaitsja kutsub töömehe ja otsib selle läbi. Töömees vahetab pirni. Brezhnev paneb endale Lenini ordeni rinda. Teise Lenini ordeni annab töömehele. Siis mõtleb natuke ja paneb endale veel ühe ordeni rinda.

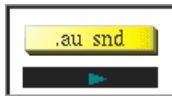
Brezhnev ei võta autasu vastu ning teatab kõigile ootamatu tagasihoidlikkusega: "Vabandage, seltsimehed, aga kuldset ninarõngast pole ma veel ära teeninud."

Brezhnev kurdab joodikule, et tal pole mausoleumi. Joodik lubab selle talle 3 rubla eest järgmiseks päevaks ehitada. Hommikul tööle minnes näeb Brezhnev, et Lenini mausoleumile on öö jooksul

ilmunud kiri *(Ljonin).*

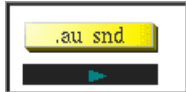
Vanadus ja haiguse süvenemine muutsid Brezhnevi niigi kehva diktsiooniga peetud kõned lausa naljanumbriteks. 70. aastate lõpus piisas naljaks sageli vaid sellest, kui keegi suvalist teksti

Brezhnevi **kõnemaneeeri, intonatsiooni ja defektidega** ette luges, olgu selleks siis NSVL Punaarmee ohvitseri vanne või tsitaat mõnest kongressi kõnest:

"Seltsimehed! Käivad kuuldused, et ma salvestan oma kõned grammafoniplaatidele. Olen volitatud teile teatama, et need kuuldused on ekslikud, ekslikud, ekslikud, Seltsimehed! ekslikud..."

401 kb .au

Tsitaat NLKP 24. kongressi aruandekõnest: "Seltsimehed! Räägitakse, et meil ei ole demokraatiat, aga see ei ole õige. Meil on demokraatia, aga see Sotsialistlik demokraatia on teistsugune demokraatia, see on sotsialistlik demokraatia!"

284 kb .au

Vanadusest ja haigustest tingitud juhmus on läbivaks teemaks Brezhneviga seotud anekdootides:

Brezhnev helistab kosmodroomile: "Ameeriklased läksid meist mööda ja käisid Kuu peal ära. Meie omad peavad päikesele lendama." Teda püütakse veenda: "Nad põlevad ju päikesel ära." Brezhnev: "Ka sellele on mõeldud. Start toimub öösel."

Brezhnev näeb Karlssonit oma suvila kohal lendamas. - "Kes sa oled?" - "Karlsson." - "Ei mäleta nagu sind." Karlsson: "No tuletage meelde, minust on raamatki ilmunud." Brezhnev mõtleb, mõtleb: "Ahaa, meelde tuli. Aga kus siis on su sõber Engelsson?"

Brezhnev tuleb Indiast, punane täpp otsa ees. Miks? Brezhnev selgitab: "Indias näidati näpuga otsa ette ja öeldi, et mul on selle koha peal miskit puudu."

Brezhnev on ringsõidul Kesk-Aasias. Talle hüütakse "Salam aleikum!" Brezhnev: "Aleikum salam!" Dissident rahva seast: "Gulagi Arhipelaag!" Brezhnev: "Arhipelaagi Gulag!"

(Gulagi arhipelaagiks nimetati NSVL-i vanglate võrku.)

Hoolimata riigi esimese mehe lausa naeruväärsest põdurusest oma viimastel valitsemisaastatel **ülistati** korrumppeerunud riigiaparaadi survele **peasekretäri isikut** endise ja üha suureneva hooga. Lugematutel kongressidel ja koosolekutel peetud sõnavõttud vältasid tunde ning olid täiesti sisutud, kuid neile reageeriti "tormiliste kestvate kiiduavaldustega".

Peale kongressil peetud kõnet sõimab Brezhnev oma abilist: "Tellisin teilt veerandtunnise kõne, oli aga tunniajaline!" Abiline õigustab ennast: "Aga te käskisite mul ju kõne esitada neljas eksemplaris!"

Brezhnev sõidab lennukiga. Äkki kukub lennukil põhi alt ära. Kõik haaravad kinni torudest, pinkidest. Brezhnev kõhatab ja ... järgneb aplaus.

Lasti välja Brezhnevi mark. Seda ei õnnestu aga kuidagi kleepida. Ühed sülitavad valele poolele, teised lakuvad valelt poolt.

Brezhnev päevitab poliitbüroo meesteplaazhil, kaabu näol. Tuleb koer ja hakkab ta mune lakkuma. Brezhnev laisalt: "See on juba liig, seltsimehed!"

Brezhnevi ema on pojalt külas. Ümberringi on meeletu luksus. Brezhnev küsib emalt, miks see nii murelik on. Ema hakkab nutma: "1917-ndad aastad meenusid. Järsku tulevad jälle punased."

1960-1970. aastail osales NSV Liit **Vietnami** sõjas, 1968. a. surus maha **Tshehhoslovakkia** demokraatiseerimisliikumise, 1979. a. alustas sõda **Afganistanis**. Riigi esimene mees aga sõitis mööda maailma ringi ja rääkis rahust.

Mis on ühist Brezhnevil ja Karlssonil? - Mõlemad on parajalt paksud mehed oma parimates aastates, mõlemad lendavad ringi mööda maailma ja lehvivad oma väikese paksu käekesega: "Rahu, ainult rahu!"

Afganistani sõitvatele noorsõduritele seletatakse, et iga vastase pea eest saavad nad 100 rubla. Lennuk maandub. Varsti tulevad kõik tagasi pilusilmsete peadega. Kapten: "Lollid! See oli vahemaandumine Kirgiisis!"

Afganistani sõja ajal viiakse sõjaväelasi uude teenistuskotta. Kopterijuhile antakse korraldus laskuda nii madalale, et mehed alla hüppata julgeksid. Kopter laskub, aga mitte piisavalt madalale. Peale mitmekordset sundimist teatab kopterijuht: "Mina ei julge rohkem laskuda, muidu allolijad hakkavad peale hüppama."

"Vennasmaade abistamine" ja nende probleemidesse sekkumine jätkub endise hooga. NSV Liidu töölisklass elab kaasa Tshiili seltsimeeste saatusele, ükskõiksed ei olda ka noorte Aafrika demokraatiade käekäigu suhtes.

Tehases on parteikoosolek. Partorg räägib, et tapetud on meie sõber Allende. Vana kommunist tagumisest reast ei kuule ja palub korrata. Kui vanake ka viiendal korral ei kuule, vihastab partorg: "Ubili kogo nado, tō sobranije ne mesai!"

(Tõlge: "Tapeti, keda vaja, ära sega koosolekut!" Salvador Allende oli Tshiili vabariigi president 1970-1973, sotsialist. Ta tapeti kindral A. Pinochet'i sõjaväelise riigipöörde käigus.)

Tööline pahandab: "Ma ei tea küll, kes on seltsimees Tshiili, aga kui ta Luisi korvalanist välja ei lase, siis mina homme tööle ei lähe!"

(Luis Corvalán - 1958. a-st Tshiili Kommunistliku Partei peasekretär, arreteeriti 1973. a. sõjaväelise riigipöörde käigus, vabastati vanglast 1976. a. rahvusvahelise solidaarsusliikumise survele: tema toetuseks korraldati miitinguid ja tööseisakuid.)

Komsomolifunktsionär on Aafrikas banketil. Temalt küsitakse, kas talle meeldib Lumumba. Jaatava vastuse peale ütleb võõrustaja: "Võtke siis veel tükike!"

1980. a. toimusid **Moskvas olümpiamängud**. Seda hoolimata sõjast, mida NSVL pidas Afganistanis ja hoolimata mitmete riikide (sh USA) boikotist neile mängudele, mida peeti sõdiva riigi territooriumil.

Raadiost kõlab diktori paatoslik hää: "Siin Moskva, siin Moskva! Edastame NSVL valitsuse teadaande: Varem ekslikult välja kuulutatud kommunismi asemel tulevad 1980. aastal Moskvas olümpiamängud!"

Olümpiamängude ettevalmistustööde 5 etappi:

1. Hurraa, teeme ära! 2. Midagi ei tule välja. 3. Süüdlaste otsimine. 4. Süütute karistamine. 5. Asjasse mittepuutuvate isikute autasustamine.

1970. aastate lõppu iseloomustab nõukogude ühiskonna jõudmine täieliku absurdini. Valitseb **stagnatsioon**, rahvast on haaranud tüdimus ja apaatia:

Mis algab kell 21.00 ja lõpeb teadmata ajal? - "Vremja".

(Pooletunnine uudistesaaade "Vremja" võis ette hoiatamata venida mitme tunni pikkuseks, kui hakati üle kandma riigijuhi sõnavõttu mingil koosolekul.)

Millal raisatakse kõige rohkem vett? - Siis, kui käib "Vremja" - kes käib vannis, kes WC-s, kes peseb nõusid.

Venemaa elektroonikud löid uue tüübi televiisoreid, mille ekraanil on automaatsed harjad, kuna paljud nõukogude inimesed telerit vaadates sülitavad ekraanile.

Haige palub kõrva-silmaarsti vastuvõtule. Talle seletatakse, et sellist arsti ei ole - on kas kõrva- või silmaarst. Haige jääb endale kindlaks: "Mul on vaja kõrva-silmaarsti vastuvõtule, kuna ma kuulen üht, aga näen hoopis midagi muud."

Moskva ja kogu Venemaa patriarh Pimen, uurides põhjalikult NLKP 24. kongressi otsuseid, jõudis järeldusele, et maailma lõpp on võimalik ka ainult ühel eraldivõetaval maal.

(Pimen oli patriarhiks alates 1971. aastast. Nali on inspireeritud Lenini teose "Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium" (ilmus 1916. a.) järeldusest, et imperialismiajastul võib sotsialistlik revolutsioon võita esialgu mõnel või isegi ühel kapitalistlikul maal eraldi).

Suhtumist kommunistlikku ideoloogiasse ilmestavad kõige paremini keerdküsimused:

Mille poolest erineb tsarism sotsialismist? - Tsarismi ajal läheb võim üle isalt pojale, aga sotsialismis vanaisalt vanaisale.

Kes on krokodill? - Parteisse pugunud sisalik.

*Mis see on - 4 hammast ja 4 jalga? - Krokodill.
Aga mis see on - 4 hammast ja 40 jalga? - Poliitbüroo.*

Kes on hiinlane? - Kommunismi ootamisest kollaseks läinud venelane.

Majanduslik olukord on lootusetu:

Mis tuleb peale toitusprogrammi? - Allesjäänud rahva loendus.

Mis on antipood? - Pood, kus varem anti, aga nüüd ei anta.

Kumb oli enne, kas muna või kana? - Enne oli kõike.

Kas teistel planeetidel on elu? - Ei, ka seal pole mingit elu.

Tülpinud rahvas ei näinud lootusetust olukorrast muud väljapääsu, kui oodata kehva tervisega **riigijuhi surma**:

Mees läheb kioskist ajalehte ostma. Äkki märkab ta ajalehe esileheküljel leinaraami ja hüüatab lootusrikkalt: "Oh-oo!" Ajalehemüüja vangutab kurvalt pead: "Mk-mm!"

Brezhnev suri ära. Venelased ei taha teda matta. Lõpuks on juudid nõus matma. Venelased vaidlevad vastu: "Jeesuse matsite maha ja kolme päeva pärast tõusis ülesse."

Brezhnevi haudalaskmisel juhtus äpardus - kirst kukkus haudalaskjate käest mürtsuga hauda. Rahvas selgitas äpardust nii: Brezhnev olevat tahtnud nõukogude rahvale hüvasti! (vene k. proshthaite) öelda, haudalaskjad aga saanud tema pudikeelest valesti aru, et: visake! (vene k. brossaite).

Brezhnevi surma järel alanud võimuvõitluse käigus kerkisid lühiajaliselt NSVL-i etteotsa **Juri Andropov** (võimul 1982-1984) ja Andropovi surma järel **Konstantin Tshernenko** (võimul 1984-1985), kes ka ise aasta pärast suri.

Miks Andropov ja Tshernenko valiti poliitbüroosse ühehäälselt? - Andropovil olid kõige kehvemad neerud, Tshernenkol kõige kehvem kardiogramm.

Tshernenko lasi Andropovi matustel tervituseks tõstetud käe äkki langeda. Oli ta siis tõesti nii nõrk? - "Ei, ta näitas, et sügavamale tuleb lasta."

Riigijuhtide matusetseremooniad (aastatel 1982-1985 mattis NSVL kolm riigipead) on tollel ajajärgul viljakaks naljandiaineseks:

"Vremja" algab leinaraamiga ja diktor ütleb: "Kallid seltsimehed, te hakkate arvatavasti naerma, aga meid on tabanud jälle raske kaotus."

Punasel väljakul toimub riigipea matusetseremoonia. Tshuktshi trügib lähemale. Ta peetakse julgeolekumeeste poolt kinni: "Teie pääse, palun!" Tshuktshi teatab uhkelt: "Mul on abonement!"

Televiisoris kantakse üle riigipea matusetseremooniat. Naine vaatab seda süvenenult. Samal ajal kantakse teisel kanalil üle olümpiamänge, mida mees tahaks vaadata. Mees naisele: "Ole nüüd inimene, vahetame kanalit. Olümpiamängud toimuvad ju ainult iga nelja aasta tagant."

Juri Andropov (armeekindral, 1967-1982 NSVL Riikliku Julgeoleku Komitee esimees) püüdis riigis tekkinud kriitilist olukorda parandada administratiivsete abinõudega, nt kuulutas välja võitluse töödistsipliini tugevdamise eest. Rahva mälus on aga esikohal eelkõige tema **KGB**-line lähiminevik.

Algab lastesaade. Saatejuht alustab magusal ilmel: "Tere, lapsed! Täna on meil külas onu Jura. Kutsuge nüüd kõik oma isad-emad ja vanaisad-vanaemad ka televiisori juurde. Ja kui nad ei taha tulla, siis kirjutage meile!"

Silt KGB uksele: "Uksele ei tööta, palun koputada!"

Silt julgeoleku uksele: "Uks on värvitud, koputage telefoni teel."

Spetsialistid üle kogu maailma sõidavad uurima, kelle muumia leiti hauakambrist. Moskvast lähevad kaks KGB meest. Ühegi riigi spetsialistid ei suuda muumia isikut tuvastada. Lõpuks sisenevad hauakambrisse NSV Liidust saabunud mehed ja töötavad seal kaks tundi. Väljudes hauakambrist pühivad nad higi ja teatavad: "Lõpuks tunnistas üles. Ta on Ramses XII."

Mees teatab KGB-le, et tal lendas papagoi ära. - "Mis see meie asi on?" - "Ma tahtsin teile ainult öelda, et ma ei jaga tema poliitilist maailmavaadet."

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu riigipeade koloriitse rea lõpetas Mihhail Gorbatsšov, kelle uutmispoliitika annab viimase hoobi niigi kõikuvale impeeriumile.

Nimeta 20. sajandi Vene vägilased! - Vladimir Mudrõi, Jossif Groznõi, Nikita Kukuruznik, Leonid Mironosets, Juri Dolgoruki, Mihhail Perestrojets.

(Tegemist on Lenini - Vladimir Tark, Stalini - Jossif Julm, Hrushtšovi - Nikita Maisikasvataja, Brezhnevi - Leonid Rahukandja, Andropovi - Juri Pikkkäsi ja Gorbatsšoviga.)

NSV Liidu demokratiseerimise katse lõppes 20. sajandi ühe viimase impeeriumi lagunemisega.

[Läheb edasi...](#)